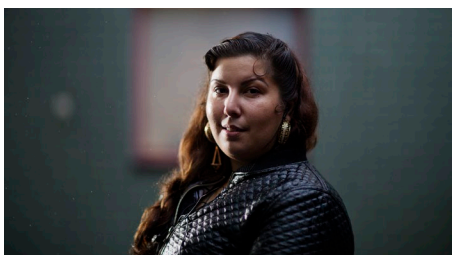

STINA HÖGNABBA, PIRJO MATTILA
SANNA RANTO, JEREMIAS KORTELAINEN

KATSAUS HELSINKILÄISNUORTEN HYVINVOINTIIN 2015

3

TYÖPAPEREITA 2015

Helsingin kaupunki
Tietokeskus

TYÖPAPEREITA
ARBETSPAPPER
WORKING PAPERS

2015:3

SISÄLTÖ

Alkusanat	2
Johdanto	4
Mahdollisuudet hyvinvointiin	6
Tietoperustaisuus kantavana ajatuksena	7
Kaksi teemaa työn kohdistamiseksi	8
Hyvinvoinnin osa-alueet	12
Elämä ja terveys	13
Itsensä kehittäminen.....	16
Tulevaisuuden hallinta.....	19
Turvallisuus	22
Tunteet ja vuorovaikutus.....	25
Aktiivinen kansalaisuus.....	28
Yhdenvertaisuus.....	31
Luonto ja kestävä kehitys.....	34

ALKUSANAT

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) palkitsi Nuorten hyvinvointikertomuksen 7.5.2015 TERVE-SOS-palkinnolla. TERVE-SOS-palkinto on tunnustus Ihminen ensin -teemaan liittyvälle sosiaali- ja terveysalan tutkimus-, kehittämis- tai kokeilu-hankkeen tuloksena syntyneelle innovatiiviselle tai poikkeuksellisen onnistuneelle käytännölle. THL:n mukaan *”Nuorten hyvinvointikertomus edustaa oikeansuuntaista sähköistä kehittämistä, jolla vastataan lakisääteiseen tehtävään ja tuetaan kunnallista päätöksentekoa automaattisesti päivittyvine indikaattoreineen. Sivusto kokoaa tietoa teemoittain, on helposti lähestyttävä ja löydettävä, visuaalisesti mielenkiintoinen ja sisältää laajennusmahdollisuuksia muihin teemoihin.”*

Tämä raportti on toinen vuosittain tehtävä kooste hyvinvointikertomuksen aineistoista. Se on se leirinuotio, joka tuo meidät – nuoret ja aikuiset – samaan piiriin ja samaan keskusteluun. Raportin perusteella Helsingin kaupunki, nuoret, seurakunta, järjestöt, TE-toimisto ja puolustusvoimat päättävät, minkä ryhmien tai ilmiöiden kanssa niiden pitää tehdä enemmän. Muille raportti tarjoaa helppotajuisen ja moniulotteisen katsauksen helsinkiläisten nuorten elämään.

Nuorten hyvinvointikertomuksen tavoite on hyvin yksinkertainen: saada Helsinki toimimaan nuorille paremmin. Jokaisen viraston, järjestön tai nuorten porukan käsitys nuorten tilanteesta muokkautuu oman toiminnan ja siinä tavattujen nuorten perusteella. Yksinkertaistettuna opetuksen järjestämisessä katsotaan eri lukuja kuin partiossa, terveyskeskuksessa katsotaan eri tutkimuksia kuin nuorisotyössä. Paremman yhteistoiminnan – eli paremman helsinkiläisen nuoruuden – edellytyksenä on yhteinen tilannekuva.

Nuorten hyvinvointikertomus yhdistää erilaisia tiedon tyyppisiä. Väestötasoinen ikäluokkatieto tekee asioiden mittasuhteet näkyviksi, kokemustieto avaa ikkunoita arkeen ja auttaa ymmärtämään eri asioiden merkityksen yksilöille. Kokemustiedon merkitys korostuu erityisesti silloin, kun halutaan ymmärtää miksi kaikille tarjottu mahdollisuus ei kaikkien kohdalla muutu toiminnaksi. Kokemustiedon avulla saamme kiinni siitä, miten esimerkiksi ennakkoluulot, syrjinnän kokemukset tai puutteelliset taidot asettuvat esteeksi hyvälle helsinkiläiselle nuoruudelle. Nuorten hyvinvointikertomus nostaa esille mielipiteitä niiltä nuorilta, jotka ovat muita heikommassa tilanteessa.

Nuorten oma ääni kuuluu Nuorten hyvinvointikertomuksessa vahvasti. Nuorten hyvinvointikertomuksen ensimmäiset vuodet ovat todistaneet, että nuoret haluavat kertoa elämästään aikuisille, jos aikuinen osoittaa olevansa kiinnostunut. Nuoret kertovat hyvinvointikertomuksen haastatteluissa myös hyvin kipeistä asioista, mutta samalla myös siitä, mikä auttoi eteenpäin. Juuri tuota ääntä meidän tulisi kuunnella enemmän, jotta vastaamme oikeisiin ongelmiin.

Helsinki uskoo, että hyvä nuoruus on sitä, että voi käyttää omia taitojaan ja kykyjään oman yhteisönsä hyväksi. THL:n palkinto on juuri sitä, mitä tavoittelemme: ihminen ensin. Nuoret itse toivovat, että heidät nähdään yksilöinä ja että heillä on oikeus määritellä itse itsensä. Monimuotoisuuden näkyväksi tekeminen on yksi Nuorten hyvinvointikertomuksen päätavoitteista.

Tommi Laitio
nuorisotoimenjohtaja
Helsingin kaupunki

JOHDANTO

Nuorten hyvinvointikertomuksen taustalla on ajatus nuorten toimintakyvyistä ja tosiasiallisista mahdollisuuksista elää hyvää elämää. Yksilön hyvinvoinnin nähdään koostuvan monista eri asioista, joiden merkitykset painottuvat nuorten vaihtuvissa elämänvaiheissa monin eri tavoin.

Mahdollisuudet toivottuun koulutukseen, ammattiin, työllistymiseen, hyvään terveyteen, harrastamiseen ja hyviin vuorovaikutussuhteisiin jakautuvat yhteiskunnassamme eri tavoin, ja kaikki nuoret eivät pärjää haluamallaan tavalla. Pärjääminen ei liity pelkästään nuorten ominaisuuksiin. Väestöryhmien tarkastelun perusteella myös yhteiskunnan vallitseva tila, asenteet, kasvuolosuhteet, asumisvalinnat, palvelut, naapurustosuhteet ja turvallisuus vaikuttavat nuorten kykyjen ja taitojen kehittymiseen.

Helsingin kaupungin strategian mukaan nuorille pitää antaa tilaa kuulua ja loistaa lisäämällä nuorten koulutusta, työllisyyttä sekä kasvattaa osallisuutta yhteiskuntaan ja lähiyhteisöön. Kaupunginvaltuuston strategiaseminaarissa 31.1.-1.2.2015 agendalle nousivat helsinkiläisten terveys- ja hyvinvointierot. Tässä katsauksessa kerrotaan Nuorten hyvinvointikertomuksen tiedon perusteella, miten helsinkiläisnuorilla tällä hetkellä menee. Erityisesti esiin nostetaan uutta tietoa ja uusia indikaattoreita. Verkkosivut ja niillä olevat indikaattorit kuvauksineen antavat katsausta laajemman kuvan hyvinvoinnin eri osa-alueista ja nuorten arjesta. Katsauksen tekstissä käsiteltyt hyvinvointikertomuksen sisällöt löytyvät tekstin linkkien takaa.

Katsauksen yhtenä tavoitteena on haastaa lukijaa tulkitsemaan nuorten hyvinvointia sen eri osa-alueilla ja pohtimaan, mitkä nuorten ryhmät erottuvat hyvinvoinnin näkökulmasta. Eriarvoisuus liittyy nuorten mahdollisuuksiin elää oikeudenmukaista, osallistuvaa ja valinnanvapautta sisältävää elämää. Nuorten hyvinvointikertomuksen tiedon perusteella voi tulkita, että suurimmalla osalla nuorista menee hyvin, mutta Helsingissä on myös joukko heikommin pärjääviä nuoria.

Tammikuussa 2015 Helsingin kaupungin nuorten ohjaus- ja palveluverkosto työskenteli hyvinvointikertomuksen tiedon äärellä. Keskustelussa esille nousseet näkökulmat haastavat lukemaan katsaukseen koottua tietoa etsimällä vastauksia kysymyksiin:

- **Miten nuorten tosiasialliset oikeudet ilmenevät aineistossa?**
- **Miten köyhyys ja eriarvoisuus näyttäytyvät nuorten arjessa?**
- **Millä tavoin nuoret ovat osallisina omassa elämässään, yhteisöissään tai yhteiskunnassa?**

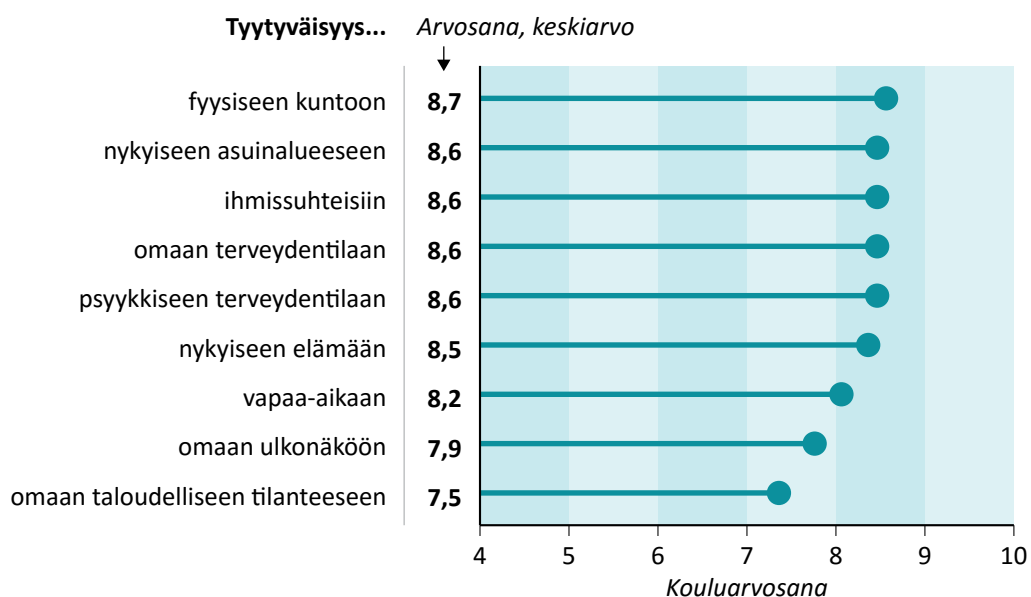
Kädessäsi oleva katsaus jakautuu kahteen osioon. Johdannossa kuvaillaan Nuorten hyvinvointikertomuksen kokonaisuutta ja tausta-ajattelua sekä [vuoden 2014 koosteen](#) pohjalta yhdessä sovittuja toimenpiteitä. Toisessa osiossa kuvaillaan kahdeksaa nuorten hyvinvoinnin osa-aluetta, jotka on jaoteltu samoin kuin [nuortenhyvinvointikertomus.fi](#) -verkkosivustolla.

Katsauksen tietopohja perustuu Nuorten hyvinvointikertomuksen indikaattori- ja tutkimustietoihin. Kokemustietopohjaa saadaan suoraan kentältä, kokemustyökirjalla sekä erilaisista työpajoista. Nuorten ryhmien työkirjalla koottuja nuorten kokemuksia tuodaan esille puhekuplissa hyvinvoinnin osa-alueiden yhteydessä. Osa kokemustiedosta on koottu hyvinvointikertomuksen sivustolle kokemustarinoihin ja blogikirjoituksiin.

Helsinki osallistui vuonna 2015 Nuorisotutkimusverkoston nuorisobarometrin tiedonkeruuseen lisäotoksella (N=1002), ja kyselyyn lisättiin Helsingin tietotarpeisiin liittyviä erilliskysymyksiä. Tulokset ovat osittain julkaisematta, mutta aineistoa on ollut mahdollista käyttää tässä katsauksessa.

- **Helsingissä asui vuoden 2015 alussa 136 322 15–29-vuotiasta nuorta, eli noin joka viides helsinkiläinen kuuluu tähän ikäryhmään.**
- **Nuorista yli 21 000 on muun kuin suomen-, ruotsin- tai saamenkielisiä.**
- **Joka vuosi Helsinkiin muuttaa muualta Suomesta noin 20 000 15–29-vuotiasta nuorta ja ulkomailta vajaan 3 000 nuorta. Vuosittainen muuttovoitto 15–29-vuotiaista on Helsingille yli 7 000 nuorta.**

Kuvio 1. Nuorten tyytyväisyys elämän eri osa-alueisiin kouluarvosana-asteikolla 4–10, keskiarvo

Lähde: Nuorisobarometri 2015, Helsingin lisäotos N=1 002.

MAHDOLLISUUDET HYVINVOINTIIN

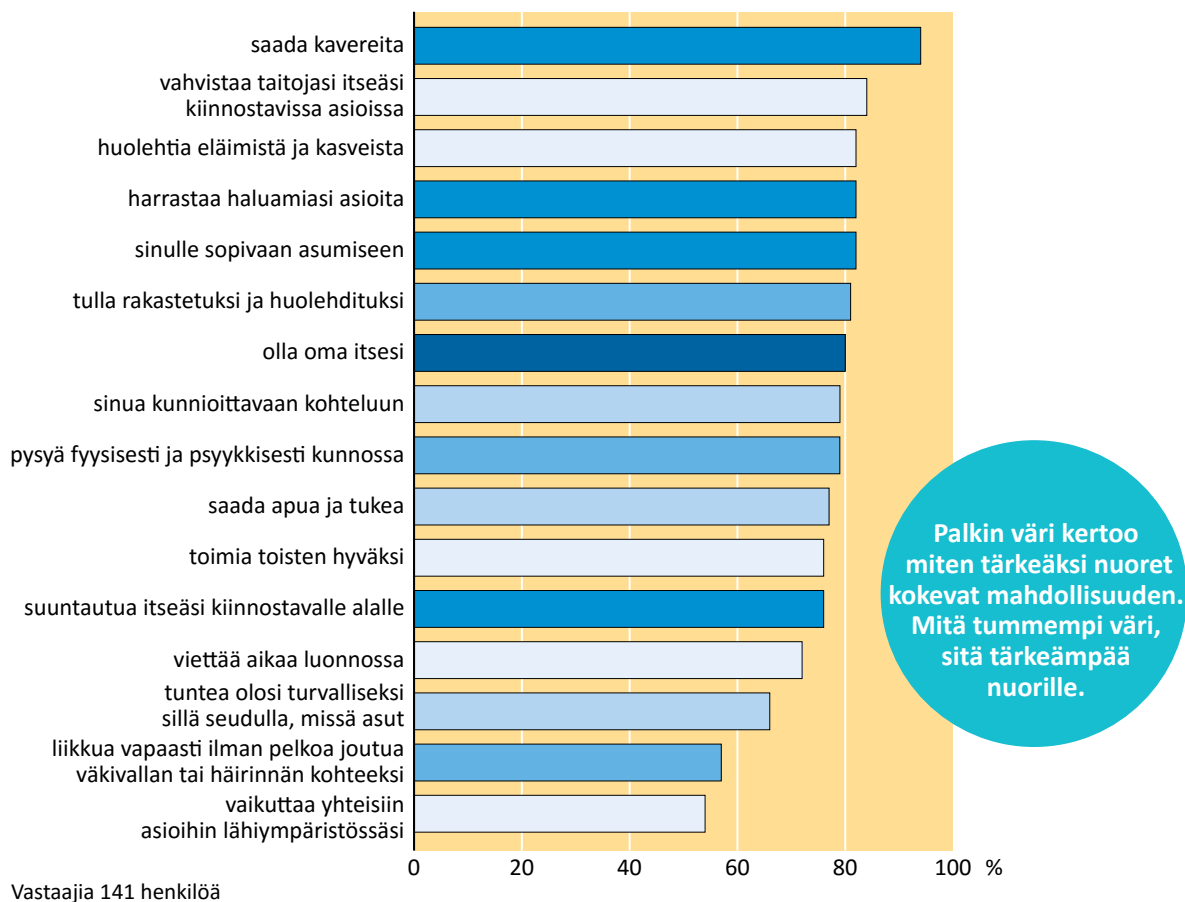
Loppukevästä 2015 otettiin käyttöön uusi nuorten kokemustiedon [työkirja](#), joka on tarkoitettu helsinkiläisten nuorten ryhmien keskustelun tueksi. Tätä kirjoitettaessa työkirjaa on käyttänyt tänä vuonna 24 ryhmää. Keskustelua voi käydä ohjatuissa tai itsenäisissä ryhmissä, vapaa-ajalla tai oppilaitoksissa, tai vaikka osana nuorisojärjestön seminaareja ja kokouksia.

Nuoria kutsutaan näin keskustelemaan siitä, millaisia mahdollisuuksia heillä on edistää omaa hyvinvointiaan, millaisia tietoja tai taitoja he tarvitsevat lisää ja millaisilla nuorilla on heikommat edellytykset hyvinvointiin.

Alla olevassa kuvassa esitetään nuorten vastauksia mahdollisuuksistaan. Vähintään puolet vastanneista kokee, että heillä on riittävästi mahdollisuuksia kysytyihin asioihin. Kavereiden saaminen, omien taitojen vahvistaminen ja mahdollisuus harrastaa koetaan kaikista riittävimiksi mahdollisuuksiksi. Tärkeimmiksi nuoret nostavat mahdollisuudet saada kavereita ja olla oma itsesi.

Kuvio 2: Syksyllä 2015 nuorilta kerättyjä näkemyksiä heidän mahdollisuuksistaan Helsingissä

Jos ajattelet elämäsi nuorena Helsingissä, onko sinulla riittävästi mahdollisuuksia...

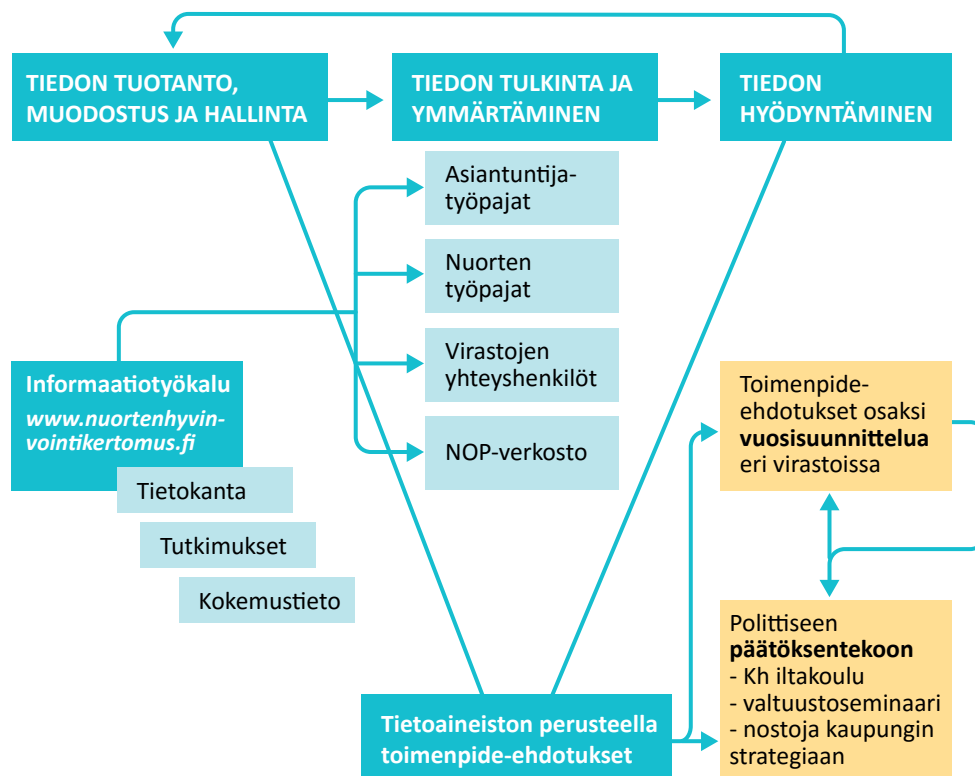

TIETOPERUSTAISUUS KANTAVANA AJATUKSENA

Nuorille suunnattuja palveluita tuottavat kaupungin eri virastojen lisäksi järjestöt, seurakunnat ja valtiolliset toimijat. [Nuorten ohjaus- ja palveluverkosto](#) (NOP) toimii näitä yhdistävänä verkostona. Sen tehtävänä on koota tietoja nuorten kasvu- ja elinoloista paikallisen päätöksenteon sekä suunnitelmien tueksi ja kehittää nuorten palveluja niiden riittävyyden, laadukkuuden ja saatavuuden parantamiseksi. NOP-verkosto myös ohjaa Nuorten hyvinvointikertomuksen työprosessia.

Helsinki uskoo, että kootut kymmenet hyvinvointia kuvaavat indikaattorit, tutkimukset ja laaja katsaus nuorten kokemuksiin tuottavat päätöksentekoon tarvittavaa tietoa ja auttavat tunnistamaan helsinkiläisten nuorten hyvinvoinnin ulottuvuuksia sekä ryhmiä, jotka tarvitsevat lisää tukea. Jotta Nuorten hyvinvointikertomukseen kootusta tiedosta tulisi palveluiden kehittämisen ja johtamisen väline, tarvitaan tulkintaa, ymmärtämistä, nostoja ja perusteltuja toimenpide-ehdotuksia. Hyvinvointikertomuksen tiedon hyödyntämisen prosessi auttaa ymmärtämään, analysoimaan ja käyttämään tutkimustietoa.

Kuvio 3. Hyvinvointitiedon hyödyntämisen prosessi

KAKSI TEEMAA TYÖN KOHDISTAMISEKSI

Nuorten ohjaus- ja palveluverkosto käsitteli hyvinvointikertomuksen edellistä vuosikatsausta tammikuussa 2015, ja nosti verkoston erityishuomion kohteiksi kaksi teemaa: **seksuaalisen häirinnän vähentäminen sekä maahanmuuttajanuorten valintojen ja kotoutumisen tuki**. Työseminaarissa pohdittiin myös konkreettisia toimenpide-ehdotuksia, joilla nuorten palveluita valittujen nostojen osalta voitaisiin parantaa.

Verkoston työskentelytavan tarkoituksena oli päästä joihinkin teemoihin konkreettisesti kiinni, ja siinä kaksi ehdottoman ajankohtaista keskeistä aiheista tehtyä nostoa auttoivat. Niillä pyrittiin erityisesti löytämään teemoihin uusia näkökulmia ja toimintatapoja, joita ei aiemmin ole huomattu. Toisaalta haasteellisia aiheita on paljon, ja muutkin verkoston tehtävät sekä sen käsittelemät teemat ovat tärkeitä. Nostojen tosiasiallista merkitystä on vaikea arvioida: samat toimenpiteet olisi mahdollisesti toteutettu muutenkin. Huomionarvoista on myös se, että valitut teemat eroavat toisistaan merkittävästi. Maahanmuutto on laaja ja moniulotteinen kokonaisuus ja pysyy varmasti osana NOP-verkoston toimintaa vuodesta toiseen. Seksuaalinen häirintä taas on tiiviimpi ja osin vaietumpikin aihe, ja siksi tehdyt toimenpiteet saattavatkin olla selkeämmin noston tuoman lisähuomion ansiota.

Toiminnan arvioimiseksi on syytä tarkastella, miten valitut teemat ovat näkyneet nuorten parissa työskentelevien virastojen toiminnassa vuoden aikana, ja ovatko ne johtaneet käytännön toimenpiteisiin. Tätä varten haastateltiin kuutta NOP-verkoston toimintaa ja nostettuja teemoja hyvin tuntevaa avainhenkilöä, jotka työskentelevät sosiaali- ja terveystieteiden osastossa, opetusvirastossa ja nuorisosaainkeskuksessa. Haastattelukierroksen perusteella nostojen seurauksena on tehty paljon konkreettisia parannuksia nuorten palveluihin, vaikkakin joitain vaikutuksia on mahdollista arvioida vasta myöhemmin.

Seksuaalisen häirinnän vähentäminen

Seksuaalinen häirinnän tai väkivallan kokemukset ovat kouluterveyskyselyn perusteella osa huomattavan monen nuoren arkea, ja etenkin tyttöihin kohdistuva häirintä on yleistä. Seksuaalivähemmistöt kokevat häirintää ja kielteistä kohtelua muita enemmän, ja ammattioppilaitoksissa seksuaalista väkivaltaa esiintyy selvästi lukioita yleisemmin. Nuorten hyvinvointikertomuksen kokemustiedon ja Suomen lukiolaisten liiton Helsingin piirin toteuttaman kyselyn perusteella suuri osa seksuaalisesta häirinnästä tapahtuu koulun ulkopuolella, esimerkiksi julkisissa liikennevälineissä.

Helsinkiläisten nuorten oma vaikuttamisjärjestelmä Ruuti on otettu mukaan kehittämään toimia häirinnän vähentämiseksi. Ruudin ydinryhmä tapasi kaupungin ja järjestöjen päättäjien kanssa ja keskusteli opetussuunnitelman päivittämisestä, netti-ilmoituspilotin aloittamisesta, seksuaalista häirintää koskevista tematapatilanteista ja kouluterveydenhuollon henkilöstökoulutuksista.

Opetusvirastosta kerrotaan, että seksuaalinen häirintä ja yhdenvertaisuus ovat esillä uuden opetussuunnitelman valmistelutyössä. Muutokset näkyvät kuitenkin vasta lukuvuoden viiveellä. Lisäksi seksuaalisen häirinnän ja väkivaltatilanteiden anonyymi netti-ilmoituskokeilu on käynnissä kahdeksassa perusopetuslinjan koulussa. Sen tavoitteena on madaltaa kynnystä ottaa häirintä puheeksi. Tuloksia odotetaan syksyn aikana, ja järjestelmä on tarkoitus ottaa koko viraston käyttöön mahdollisimman pian.

Koulujen tavoitteena on, että seksuaalisen häirinnän käsittely saadaan yhdistettyä hyvinvointipäiviin tai muihin sopiviin tematapatilanteisiin. Häirintä on tänä vuonna myös ydinteemana oppilashuoltoryhmissä, joissa oppilaatkin ovat edustettuina. Vastaavasti syksyllä pidetyn koko opiskelijaterveydenhuollon henkilöstön koulutuspäivän teemoiksi valikoituivat verkoston noston ja kouluterveyskyselyn vaikutuksesta seksuaalinen häirintä, häirinnän puheeksi ottaminen ja nuorten kaltoinkohtelu. Päivitetyssä terveystarkastusohjelmassa näiden aiheiden näkyvyyttä on myös lisätty. Terveystarkastuksissa pyritään puuttumaan seksuaaliseen häirintään systemaattisesti, ja materiaalia sekä ohjeita henkilökunnalle on saatavilla aiempaa enemmän.

Nuorisoasiainkeskuksen nuorten ehkäisevän päihdetyön koordinaattoreita on pyydetty tarkkailemaan nouseeko nuorten seksuaalinen häirintä esiin alueellisena ilmiönä, sillä heillä on siihen erinomaiset mahdollisuudet tavatessaan nuorisotyöntekijöitä eri puolilla kaupunkia. Häirintää käsiteltiin myös syyskuussa moniammatillisessa learning cafe -seminaarissa, jossa keskustelijoita oli mukana niin kaupungin virastoista kuin nuorten kanssa toimivista järjestöistä ja seurakunnastakin.

Seksuaalisen häirinnän vähentämisen osalta vaikuttaa siltä, että NOP-verkoston nosto on saanut aikaan toimenpiteitä. Ruuti-vetoinen työskentely on ollut monen haastatellun mieleen, ja virastoissa korostetaan järjestöjen, erityisesti Tyttöjen Talon ja Poikien Talon, osuutta seksuaaliseen häirintään puuttumisessa sekä yhteistyön tärkeyttä näiden tahojen kanssa.

Maahanmuuttajanuorten valintojen ja kotoutumisen tuki

Maahanmuuttajanuorten työllistymisen ja koulutustason parantaminen nähdään tärkeänä NOP-verkoston työn kohteena. Helsingin väestönkasvu perustuu ensisijaisesti maahanmuuttoon, ja jos maahanmuuttajien tilannetta ei saada parantumaan, vaikutukset ulottuvat paljon yksilötasoa laajemmalle.

Tilastojen ja maahanmuuttajanuorten kokemustiedon perusteella maahanmuuttajataustaisten nuorten on kantaväestöstä vaikeampaa edetä jatko-opintoihin tai saada työtä: vieraskielisistä 16–29-vuotiaista helsinkiläisistä jopa useampi kuin joka viides on työn tai koulutuksen ulkopuolella. Lisäksi ylisukupolvinen työttömyys saattaa vaikuttaa nuorten etenemismahdollisuuksiin, ja heiltä puuttuu tietoa tarjolla olevista palveluista.

Kuluneen vuoden tapahtumat osoittavat jälleen maahanmuuttajien kotoutustyön haasteellisuuden. Tilanne elää koko ajan, ja vaatii muutoksia ja reagointia jatkuvasti. NOP-verkoston työseminaarissa pitkän linjan strategiseksi tavoitteeksi todettiin toisen asteen koulutuspaikan takaaminen jokaiselle nuorelle ja hakemiseen tarvittavan tuen antaminen. Maahanmuuttajanuorten palveluiden parantamiseksi tehdään paljon, mutta tilastoissa työn tulokset eivät vielä näy.

Maahanmuuttajanuorten koulutukseen on panostettu jo pitkään. Maahanmuuttajien koulutuspolut -työryhmän jälkeen teemaan on paneutunut vuodesta 2014 lähtien maahanmuuttajien kotoutumis- ja palveluohjausryhmä. Erityisen haastava kohderyhmä ovat oppivelvollisuusiän loppuvaiheessa tai juuri sen loputtua maahan tulleet nuoret. Heidän koulutustaustansa vaihtelevat suuresti, ja myöhään maahan tulleiden opiskelua vaikeuttaa myös puutteellinen kielitaito. Pisimmillään koulutuspolut saattavat venyä yli vuosikymmenen mittaisiksi. Käynnissä on hanke erityisesti myöhäisellä iällä tulleiden toiselle asteelle siirtymisen tueksi, ja maahanmuuttajanuorten omia kokemuksia koulutuspolkujen esteistä on kartoitettu useissa työpajoissa.

Peruskoulun ja toisen asteen koulutuksen väliseen nivelvaiheeseen kiinnitetään paljon huomiota. [Nopo-hankkeessa](#) pyritään kehittämään nivelvaiheen opinto-ohjausta myös maahanmuuttajanuorille toimivammaksi. Nuorille kerrotaan perusoppaita kattavammin tietoa esimerkiksi saatavilla olevista tuista ja oppilaitosten kielitaito- tai todistusvaatimuksista. Vaikka varsinainen opinto-ohjaus kuuluukin opetusvirastolle, myös nuorisoasiainkeskuksen ohjaajat auttavat nuoria nivelvaiheessa. Ohjaajat viettävät paljon aikaa nuorten kanssa, ja pystyvät vahvistamaan nuorten kykyjä valita oma suunta sekä hakeutua sopivaan koulutukseen. Nuoriso-ohjaajat voivat myös esimerkiksi käydä tutustumassa oppilaitoksiin ja niiden vaatimuksiin, ja näin auttaa paremmin valinnoissa.

Opetus- ja kulttuuriministeriössä valmistellaan maahanmuuttajanuorten koulutuksen järjestämistä kotouttamislähtöisesti nykyisen opetussuunnitelmalähtöisyyden sijaan, ja mahdollinen muutos voi olla merkittävä. Nykyisin aikuisilta vaaditaan luku- ja kirjoitustaitoa jo ennen peruskouluopetusta, mikä saattaa pidentää koulutuspolkuja useilla vuosilla. Helsingissä pitkien koulutuspolkujen lyhentämiseksi halutaan yhdistää perus- sekä ammattikoulutuksen opetussisältöjä. Kieli- ja ammattikoulutuksen yhdistämistä on myös mietitty jo pitkään.

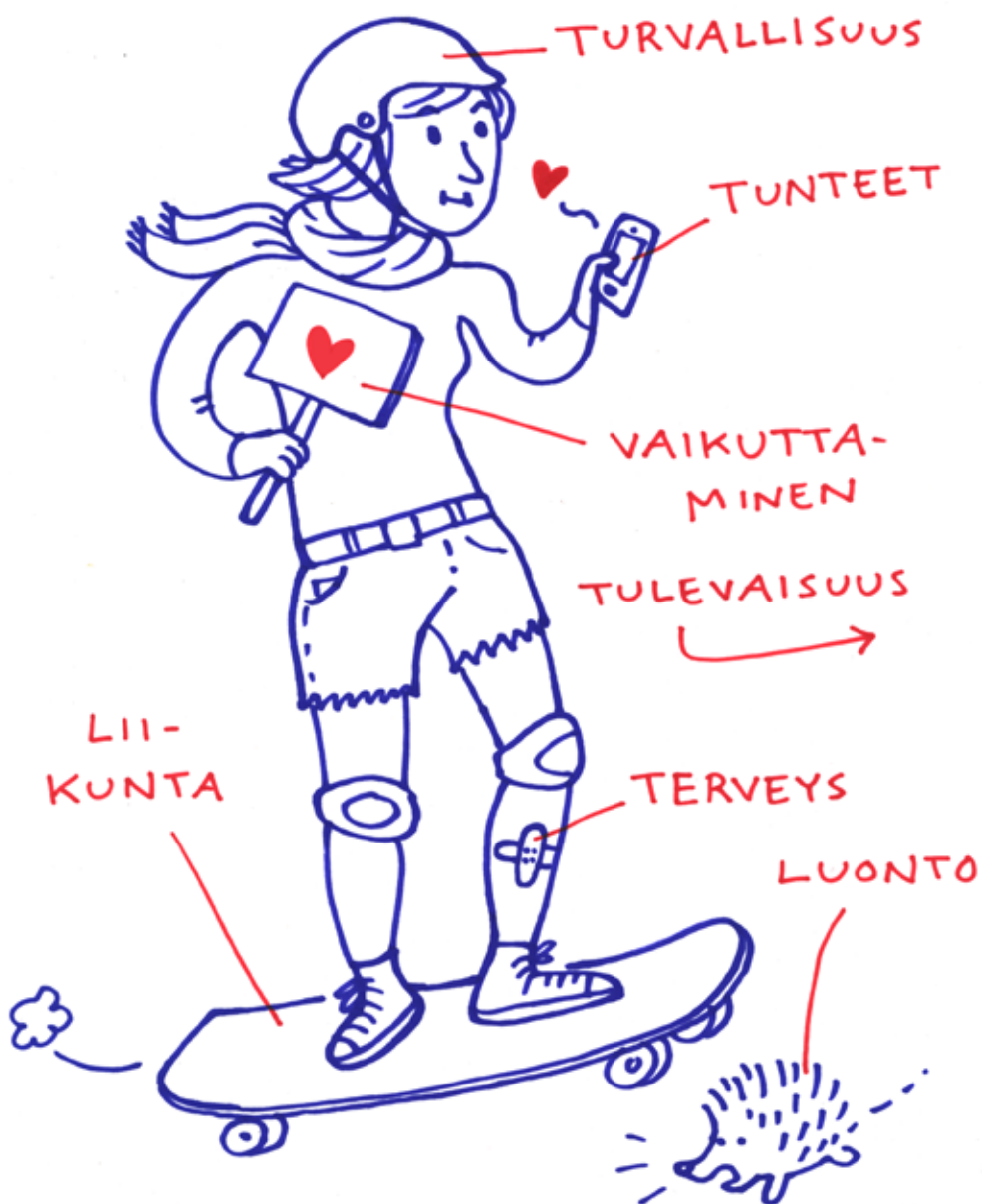
Toimintaansa aloittavan Helsingin Ohjaamon erityisenä painopisteenä ovat koulutuksen ja työelämän ulkopuolella olevat nuoret. Ohjaamon moniammatillinen yhteistyö rakentuu virastojen ja muiden toimijoiden välisessä vuorovaikutuksessa ja paikallisessa yhteistyössä. Työote on kokonaisvaltainen: uravalmennuksen lisäksi Ohjaamossa tunnetaan esimerkiksi koulutus- ja toimeentulotukijärjestelmät, mikä varsinkin maahanmuuttajien kohdalla on erityisen tärkeää.

Ohjaamossa tarjotaan kahdenlaista asiakkuutta: nuoret voivat joko tulla sinne nimettöminä ja saada neuvontaa tarvitsemassaan asiassa tai sitten heille annetaan kokonaisvaltaista erityistukea. Tällöin nuorelle nimetään oma ohjaaja, joka varmistaa että hän saa apua tarvitsemiltaan ammattilaisilta: opinto-ohjaajilta, erityisopettajilta, työelämäasiantuntijoilta, asumisneuvojalta tai psykologilta. Ohjaamon terveydenhoitaja osaa antaa tukea myös seksuaaliterveyteen ja seksuaaliseen häirintään liittyvissä tapauksissa, ja tulevaisuudessa sinne siirretään myös koulu- tai työterveydenhuollon ulkopuolisille nuorille suunnatut Terve arki-terveystarkastukset. Järjestötoimijoiden toivotaan tuovan Ohjaamon toimintaan nuorten kannalta tärkeää osaamista ja verkostoja. Järjestöjen toiminnan kautta myös maahanmuuttajanuoret on mahdollista saada vielä paremmin huomioitua.

Ohjaamon moniammatillisuuden seurauksena yksilötason palveluiden lisäksi myös palvelujärjestelmän toiminnan kehittäminen on mahdollista. Jos kaupungin palvelujärjestelmässä havaitaan puutteita, voidaan parempia toimintatapoja etsiä yhdessä eri virastojen kesken.

HYVINVOINNIN OSA-ALUEET

Nuorten hyvinvoinnin osa-alueet on valittu ja määritelty eri toimijoista koostuneen ryhmän yhteistyönä. Taustalla vaikuttavat väljästi toimintakykyajattelu (capability approach) ja ajatus nuoren tosiasiallisista mahdollisuuksista elää hyvää ihmisarvoista elämää. Osa-alueita on kahdeksan ja niiden ajatellaan kuvaavan nuoren elämää laajasti; elämä ja terveys, itsensä kehittäminen, tulevaisuuden hallinta, turvallisuus, tunteet ja vuorovaikutus, aktiivinen kansalaisuus, yhdenvertaisuus ja luonto ja kestävä kehitys. Osittain teemat menevät päällekkäin, ja kootun tiedon tulkinta riippuu valitusta näkökulmasta.

Kuva: Aino Sutinen.

Elämä ja terveys

Nuoret arvostavat terveenä elämistä. He kokevat terveelliset elämäntavat tärkeiksi, ja heillä on kykyjä tehdä niihin tähtääviä elämäntapavalintoja. Nuorilla on mahdollisuus harrastaa liikuntaa, ja he kokevat terveydentilansa hyväksi. Nuoret kokevat saavansa riittävästi ennaltaehkäisevää terveydenhuoltoa ja erityistilanteissa tarvitsemaansa tukea.

Yleisesti ottaen helsinkiläisnuoret ovat terveitä, ja noin 80 prosenttia [kokee terveydentilansa](#) erittäin tai melko hyväksi. Hyvä terveys ja henkinen hyvinvointi mahdollistavat nuorten omien kykyjen ja taitojen hyödyntämisen. Nuoret haluavat itse [määrittää](#) omat tekemisensä ja tavoitteensa, pärjätä itselleen sopivalla tavalla sekä asettaa unelmiensa mukaisia suuntia elämälleen.

Nuorisobarometrin 2015 Helsingin otoksen mukaan yhdeksän kymmenestä nuoresta kokee, että arkielämä tuottaa mielihyvää, elämällä on päämäärä sekä tarkoitus ja että päivittäiset tekemisensä ovat merkityksellisiä. Hyvän elämän tunne on yleisempi naisilla kuin miehillä, ja vastaavasti sitä esiintyy enemmän parisuhteissa elävillä kuin yksinäisillä nuorilla. Suuri osa nuorista tuntee olevansa arvokkaita ja pystyvänsä tekemään elämäänsä liittyviä päätöksiä. Kyetään toimimaan omien arvojen mukaisesti ja elämäntapa on kunnossa. Vastaajaryhmästä erottuvat työttömät nuoret, joilla on huonompi käsitys omasta arjestaan ja elämäntapastaan kuin esimerkiksi työssäkäyvillä tai opiskelevilla nuorilla. Alle puolet työttömistä nuorista kokee, että heidän päivittäiset tekemisensä olisivat merkityksellisiä.

Kaikki nuoret eivät pärjää haluamallaan tavalla, ja nuorten kokevat ahdistusta ja masennusoireita yleisesti. Helsingissä on kasvava joukko psyykkisesti oireilevia nuoria, jolle on tärkeää taata samat mahdollisuudet kasvaa ja kehittyä sekä elää arvostamaansa elämää kuin muillakin nuorilla. Vuonna 2013 [joka kymmenes peruskoululainen tai lukiolainen](#) koki kohtalaista tai vaikeaa ahdistuneisuuden tunnetta. Ammatillisten oppilaitosten opiskelijoista samaa koki 15 prosenttia, ja ammatillisen koulutuksen työistä jopa yli viidennes. Lähes 3 000 peruskoululaista oli kokenut hermostuneisuuden ja ahdistuneisuuden tunteita useana päivänä viimeisen kahden viikon aikana. [Työkyvyttömyyseläkkeellä](#) olevat nuoret sairastavat eniten astmaa, 20–29-vuotiaiden ikäryhmissä toiseksi yleisin sairausryhmä on psykoosit ja muut vaikeat mielenterveyden häiriöt.

Nuorten koettuun fyysiseen ja psyykkiseen terveyteen vaikuttavat jossain määrin kasvuolosuhteet. Vuonna 1987 syntyneisiin nuoriin kohdistunut [tutkimus](#) osoitti, että pahoinvointitekijöillä on taipumusta kasautua ja että ne siirtyvät helposti sukupolvelta toiselle. Nämä nuoret ovat eläneet lapsuutensa laman aikana ja ovat nyt 28-vuotiaita. Helsingissä syntyneistä noin joka neljäs on elämänsä aikana vähintään kerran ostanut psykelääkkeitä. Vastaava osuus kaikista Helsingissä asuvista nuorista on noin joka viides. Osuudet ovat huolestuttavan korkeita.

[Sosiaali- ja hoitoalan asiantuntijoiden](#) mukaan psyykkisesti oireilevia nuoria on paljon. Osalla saattaa olla lyhytaikaista oireilua esimerkiksi perheen kriisitilanteen, oman työttömyyden tai sairastumisen takia. Oireet ilmenevät erityisesti kouluissa keskittymisvaikeuksina ja poissaoloina. Huoli ja ahdistuneisuus tulevaisuuden suhteen ovat tyypillisiä oireita. Tätä ryhmää on vaikea auttaa, koska oireet eivät ilmene kovinkaan selkeästi.

Nuorten kokemusten mukaan [terveelliset elämäntavat](#) rakentuvat liikunnasta, levosta ja hyvästä ruokavaliosta. [Terveystapatottumukset](#) ovatkin parantuneet 15–21-vuotiaiden ikäryhmässä. Nuoret nukkuvat, liikkuvat sekä syövät entistä paremmin, ja alkoholinkäyttö sekä tupakointi ovat myös vähentyneet. Lukiolaisten ja ammattiin opiskelevien poikien keskuudessa nuuskan käyttö on kuitenkin yleistynyt. Vuonna 2013 joka kymmenes lukiolainen ilmoitti käyttävänsä nuuskaa päivittäin, viidennes silloin tällöin.

"Päihteet, harrastusten kalleus, epäterveellinen ruoka ja huono henkinen vointi heikentävät mahdollisuuksia elää terveellisesti ja hyvin."

"Tarvitaan tietoa erilaisista mahdollisuuksista liikkua."

Peruskoululaisten terveystapatottumukset ja kokemukset omasta terveydentilastaan eivät eroa juurikaan [Helsingin peruspiirien välillä](#). Eroja on kuitenkin havaittavissa sukupuolten välillä. Tytöt kokevat terveytensä huonommaksi kuin pojat, ja he myös kokevat poikia enemmän ahdistuneisuuden tunnetta. Tytöt myös liikkuvat vähemmän ja nukkuvat huonommin kuin pojat. Maahanmuuttajataustaisten liikunnan harrastaminen on suomalaistaustaisia vähäisempää. Kouluterveyskyselyn mukaan suomalaistaustaisista nuorista 30 prosenttia ja ulkomaalaistaustaisista nuorista 42 prosenttia harrastaa liikuntaa vain korkeintaan tunnin viikossa. Ulkomaalaistaustaisista tytöistä puolet (53 %) liikkuu korkeintaan tunnin viikossa – lähes viidennes (18 %) ei liiku lainkaan.

Nuorisobarometrin 2015 Helsingin lisäotoksen mukaan 60 prosenttia nuorista harrastaa liikuntaa omatoimisesti, ja seuroissa liikkuu noin joka seitsemäs. Nuoret miehet liikkuvat muita useammin urheiluseuroissa. Vastanneista nuorista noin joka kymmenes ei harrasta liikuntaa lainkaan. Noin joka viides nuori koki, että rahaa ei ole riittävästi arkisiin menoihin, ja näistä nuorista viidennes ei harrastanut liikuntaa lainkaan.

Helsingissä on joukko nuoria, joiden terveystottumukset erottuvat selvästi muusta ikäryhmästä. [Ammattioppilaitosten opiskelijoilla, erityisesti tytöillä](#), esiintyy lukiolaisiin verrattuna huomattavasti enemmän humalahakuista juomista ja tupakointia. [Maahanmuuttajanuorten kokemusten](#) perusteella erityistä huolta aiheuttavat nuorten runsas alkoholinkäyttö, mielenterveyteen liittyvät ongelmat sekä nuorten asunnottomuus. [Nuoret itse kokevat](#), että yleinen asenneilmapiiri ammattikoulussa ei ole liikuntaystävällinen.

- 1990-luvun laman vaikutukset näkyvät syrjäytymisen ylisukupolvistumisena 1987 syntyneiden nuorten ikäluokassa.
- Nuorten ahdistuneisuus ja masennusoireilu ovat yleisiä.
- Joka kymmenes nuori harrastaa erittäin vähän liikuntaa.
- Ammattioppilaitoksissa opiskelevien tyttöjen terveystapatottumukset ovat heikommalla tasolla kuin lukiolaisilla.
- Työttömät nuoret kokevat arjenhallinnan vaikeaksi.

Itsensä kehittäminen

Nuorilla on mahdollisuus kokeilla ja ilmaista itseään sekä tehdä itseään kiinnostavia asioita ja siten vahvistaa kykyjään ja taitojaan. Nuorten vuorovaikutustaitoja ja oppimiskykyä vahvistetaan koulutuksen keinoin. Nuorilla taitoineen on mahdollisuus tulla nähdyiksi yhteisössä. Nuoret kokevat, että heidän kykyihinsä ja taitoihinsa uskotaan ja että niiden käyttöä tuetaan. Nuoret ilmaisevat itseään, ja se näkyy kaupunkikuvassa, yhteiskunnallisessa keskustelussa sekä eri toimintaympäristöissä.

Harrastukset, itseilmaisu ja vaikuttamismahdollisuudet antavat hyvät lähtökohdat [tulevaisuuteen](#). Myös koulun ulkopuolella on mahdollista oppia ja ilmaista itseään. Sieltä saadaan ennen kaikkea sellaisia taitoja, joita ei koulussa aina pysty oppimaan. [Nuoret määrittelevät vapaa-ajan aikana, jolloin on kivaa](#). Kivan määritelmät vaihtelevat suuresti, mutta huomattavan suurella osalla nuorista kavereiden tapaaminen liittyy siihen jotenkin.

[Hyvä vapaa-aika -hankkeen](#) mukaan nuoren oman jutun löytämiseen näyttävät vaikuttavan perheiden harrastamisen sekä osallistumisen kulttuuri ja perinne. Oman jutun löytäminen vaikuttaa nuoren käsitykseen omasta kyvykkyydestä ja sitä kautta myös mahdollisuuksista. [Nuorten kokemusten](#) perusteella itsensä ja omien kykyjensä löytäminen voi mahdollistaa harrastustoiminnan aloittamisen.

Maahanmuuttajataustaiset, varsinkin vasta vähän aikaa maassa olleet nuoret kaipaavat lisää tietoa harrastusmahdollisuuksista ja harrastamiseen liittyvistä palveluista. Puutteellinen kielitaito saattaa kuitenkin olla esteenä yhdistysten toimintaan mukaan tulemiselle.

Seurassa liikkuminen voi mahdollistaa liikuntaharrastukseen liittyvän oheistoiminnan kuten valmentajana tai tuomarina toimimisen, tapahtumien järjestelyihin osallistumisen sekä osallistumisen turnauksiin niin Suomessa kuin ulkomailla. Nuoret myös harrastavat omaehtoista ”höntsäliikuntaa”, jossa harrastuksen sosiaalinen puoli erityisesti korostuu. ”Höntsäliikuntaa” tuetaan maksuttomilla kenttävuoroilla.

Nuorisobarometrin 2015 Helsingin lisäotoksen perusteella ruoka on yli puolelle suomalaisnuorista tärkeä harrastus. Nuorten ruokailutottumuksissa on kuitenkin suuria alueellisia eroja. Helsinkiläiset nuoret syövät muita suomalaisia useammin ulkona ja ovat kiinnostuneempia eri maiden ruokakulttuureista. Vastaavasti helsinkiläiset myös valmistavat ruokaa kotona useammin ja syövät yhdessä jonkun kotona.

[Kirjastot ovat osa avointa kaupunkitilaa](#). Kokonaisuudessaan vuoden aikana kirjastossa kävi lähes 60 000 15–29-vuotiasta helsinkiläistä – neljäsosa kaikista kirjaston käyttäjistä. Nuoret käyttivät kirjastoa edelleen enemmän kuin koko väestö keskimäärin. Nuorten käyttötavat poikkeavat muista kirjastossa kävijöistä, joista suurin osa lainaa aineistoa. Nuorten suurimmat kävijäryhmät ovat lukijat ja oleilijat sekä työskentelijät ja tiedon etsijät.

[Kahdeksan kymmenestä nuoresta kokee](#), että opetuksen seuraaminen oppitunneilla sujuu hyvin. Tyttöjen mielestä tämä on jonkin verran helpompaa kuin poikien. Noin kolmannes helsinkiläisistä nuorista peruskoulussa ja toisella asteella kertoo vaikeuksista läksyjen teossa, kokeisiin valmistautumisessa, sopivan opiskelutavan löytämisessä tai omatoimisten tehtävien suorittamisessa. Noin joka viidennellä nuorella on vaikeuksia kirjoittamista ja lukemista vaativien tehtävien tekemisessä.

[Koulu opettaa myös elämää varten](#). Nuoret kertovat oppineensa koulussa paljon vuorovaikutustaitoja, oppimaan oppimista ja ongelmien ratkaisutaitoja, joista kaikista on suuresti hyötyä tulevaisuudessa. Lähes puolet nuorista on myös saanut ainakin jonkin verran taitoja oman koulutuspolun löytämiseen. Sen sijaan [konkreettisia arjen asioita](#) kuten asunnon hakua tai raha-asioiden hoitamista ei juurikaan käsitellä. Vuorovaikutustaitoja tytöt mainitsivat oppineensa koulussa enemmän kuin pojat, mutta muuten vastaukset sukupuolten välillä olivat yhtäläisiä.

”Harrastusmahdollisuuksista on paljon tietoa, mutta tiedon löytäminen on hankalaa.”

*”Maahanmuuttajilla kieli-
taidon puute ja kulttuurierot
voivat hankaloittaa uusien
harrastusten aloittamista.”*

*”Helsingissä on hyvät ja
monipuoliset harrastus-
mahdollisuudet.”*

Runsaat 40 prosenttia nuorista ilmoittaa [vaikuttavansa verkkoyhteisöissä](#), ja lähes yhtä moni tuottaa kuvia, musiikkia tai videoita verkkoon. Useampi kuin kaksi kymmenestä sanoo myös keskustelewansa poliittisista asioista verkkoyhteisöissä. Toisaalta [tutkimukset osoittavat](#), että vaikka osa nuorista kykenee hyvin taitavasti ja luovasti hyödyntämään digitaalisen teknologian mahdollisuuksia esimerkiksi itseilmaisuun tai uudenlaisten asioiden oppimiseen, valtaosa heistä tarvitsee kuitenkin lisätukea uusien teknologioiden käyttöön. Jopa valtaosa nuorista ilmoittaa kaipaavansa tukea digitaalisen median käyttöön aikuisilta ja kasvattajilta.

- Kahdeksan kymmenestä nuoresta kokee opiskelun seuraamisen oppitunneilla sujuvan hyvin, mutta noin joka viidennellä on vaikeuksia kirjoittamista ja lukemista vaativissa tehtävissä.
- Nuoret oppivat koulussa paljon hyödyllistä tulevaisuutta varten, mutta konkreettisten arjen taitojen oppiminen jää vähemmälle.
- Nuoret käyttävät kirjastoa enemmän kuin muu väestö.
- Ruoka on tärkeä harrastus yli puolelle nuorista.

"Itsensä kehittäminen on vaikeampaa, jos on epävarma omista taidoistaan tai ujo kokeilemaan uusia juttuja."

"Vähävaraisuus voi estää mielekkään tekemisen, sillä jotkut harrastukset ovat kalliita."

Tulevaisuuden hallinta

Nuoret tunnistavat mitä elämältään haluavat, ja heidän tulevaisuudenkuvansa on myönteinen. Heillä on kykyjä tehdä valintoja ja hakea paikkaansa. Nuorilla on mahdollisuus joustavaan koulutus- ja työelämään integroitumiseen sekä sopivaan itsenäiseen asumiseen ja toimeentuloon. He saavat tarvittaessa tukea vaihtelevissa tilanteissa. Nuorilla on mahdollisuus itsenäistyä, ja asunnottomien nuorten tilanne kohentuu.

Taloudellisen taantumun jatkuessa nuoret joutuvat yhä enemmän sen vaikutusten kohteeksi. Vuoden 2015 elokuussa Helsingissä oli 4 246 alle 25-vuotiasta työtöntä eli 9 prosenttia enemmän kuin edellisellä vuonna samaan aikaan. [Työttömyys](#) kohtaa nuoret miehet huomattavasti useammin kuin naiset. Peruspiireittäin 20–29-vuotiaiden [työttömyysaste](#) vaihtelee alle neljästä vajaaseen 14 prosenttiin. Vuosina 2008–2013 nuorten työttömyyden kasvu on ollut nopeinta itäisessä ja koillisessa suurpiirissä, vaikkakin myös lähtötaso oli näillä alueilla muuta Helsinkiä korkeampi.

Työttömyyden riski on suurin vähän koulutetuilla, mutta [vuonna 2014 työttömyys kasvoi](#) suhteellisesti eniten korkeimmin koulutetuilla. Tutkijakoulutuksen hankineiden työttömien määrä kasvoi 38 prosenttia vuoden takaisesta. Ylemmän korkeakouluasteen suorittaneilla työttömyys lisääntyi 27 prosentilla ja alemman korkea-asteen tutkinnon suorittaneilla 25 prosentilla. Samaan aikaan keskiasteen tutkinnon suorittaneilla kasvua oli 18 prosenttia ja perusasteen suorittaneilla 13 prosenttia.

Pelkona on, että korkeakoulutetut jäävät työttömyyden hoidossa vähemmälle huomiolle, koska nuorisotakuun päähuomio on koulutamattomissa nuorissa. Tämä on iso ongelma Helsingissä, jossa [korkeakoulutettuja nuoria](#) on paljon.

”Nuoret saavat apua tulevaisuutensa suunnitteluun perheeltä, kavereilta sekä erilaisilta ammattilaisilta ja nuorisotyöntekijöiltä – tai ottamalla asioista selvää itse.”

Nuoret eivät usein saa työmarkkinatukea, eivätkä kasvata pitkäaikaistyöttömien lukuja, mutta toimeentulotuen saajien määrän kasvussa he näkyvät. Vuoden 2014 aikana vajaa viidennes 18–24-vuotiaista helsinkiläisistä sai [toimeentulotukea](#). 15–29-vuotiaiden toimeentulotuen saajien määrä on kasvanut 22 prosenttia vuodesta 2009 lähtien, ja tuen saajien osuus ikäluokasta [vaihtelee peruspiireittäin](#) kahdesta prosentista 33 prosenttiin.

[Yleistä asumistukea](#) vuonna 2014 saaneista 28 prosenttia oli alle 30-vuotiaita (ruokakunnan viitehenkilö). Myös [velkaantuminen](#) on yhä kasvava palveluissa tavattava ilmiö. Jos velkaa on päässyt kertymään, monet nuoret lamaantuvat eivätkä koe työssäkäyntiä enää mielekkäänä. Laskusuhdanne näkyy myös [asuntovelkojen määrän vähäisyytenä](#), [tulojen polarisoitumisena](#) sekä [omaan kotiin muuttamisen](#) myöhästymisenä ja kimppekämpäilyn kasvuna.

Nuorten asumiskustannukset ovat viime kymmenen vuoden aikana nousseet epätasaisesti. [Opiskelija- tai nuorisoasunnot](#) ovat edullisin vuokra-asumismuoto, mutta rajoitetun tarjonnan vuoksi vuonna 2014 lähes puolet alle 30-vuotiaista helsinkiläisistä asui vapaarahoitteisessa vuokra-asunnossa, joka on vaihtoehtoista kallein. Pienten sekä valtion tukemien että vapaarahoitteisten asuntojen [keskivuokrat](#) ovat nousseet vuodesta 2005 lähes kaksinkertaisesti opiskelija-asuntoihin verrattuna. [Uusia opiskelija- tai nuorisoasuntoja](#) on viimeisen kymmenen vuoden aikana rakennettu noin 2 600.

[Kokonaiskäsitöksen puuttuminen](#) joistain palvelukokonaisuuksista aiheuttaa nuorille umpikujia esimerkiksi kuntoutuksen sekä työllisyys- ja ohjaavien palveluiden välillä. Esimerkiksi mielenterveydellisiä ongelmia kokevan nuoren toimintakyky nähdään usein kapeasti [palveluiden tarjonnassa](#).

Itselle sopivan koulutukseen löytämiseen, [koulutuksesta putoamiseen](#) ja [koulutuksen ulkopuolisuuteen](#) liittyy usein oman jutun löytämisen vaikeus. Nuoret tarvitsevat [tietoa, esimerkkejä ja ohjausta](#) pystyäkseen hallitsemaan tulevaisuuttaan. Jatkokoulutuksesta saatavien tietojen lisäksi tarvittaisiin tietoa työelämästä ja siitä, millaisia ammatit konkreettisesti ovat. Lisäksi koetaan, että saatava koulutus, etenkin ammatillinen koulutus, ei aina vastaa työelämän vaatimuksiin. Pelkääntään koulutuksessa saatavan tiedon lisäksi nuoren sosiaalinen verkosto on erittäin tärkeä erilaisten koulutusten ja ammattien vaihtoehtoista muodostuvan kuvan luomisessa.

Nuoruuden suuri kysymys on, mikä minusta tulee, mitä minä alan tehdä. Monilla etsikkoaika venyy, ja näköalattomuus voi aiheuttaa toivon menettämistä. Kokeemukset osoittavat, että työttömäksi tai koulutuksen ulkopuolelle jäämisen jälkeen täytyy liikkua nopeasti eteenpäin. Etsimään jäävä nuori on vaarassa joutua syrjään, lannistua ja jäädä näköalattomuuden kierteeseen.

- Taloustaantuma on iskenyt nyt myös korkeasti koulutettuihin.
- Lähes viidennes 18–24-vuotiaista sai toimeentulotukea vuoden 2014 aikana.
- Työttömyyden ja toimeentulotuen kasvu keskittyy alueellisesti.
- Vajaa puolet alle 30-vuotiaista asuu vapaarahoitteisissa asunnoissa, joiden keskivuokrat opiskelija-asuntoihin verrattuna ovat kaksinkertaistuneet vuodesta 2005.

"Korkeat elinkustannukset, töiden saanti ja oman asunnon löytäminen on haastavaa."

"Enemmän apua tulevaisuuden suunnitteluun tarvitsevat mm. maahanmuuttajat, koulupudokkaat ja yksinäiset, tukiverkkojen ulkopuolelle jäävät nuoret."

"Tarvitaan apua työnhakuun ja koulutuspolun suunnitteluun sekä omien vahvuuksien tunnistamiseen."

Turvallisuus

Nuorilla on kyky liittyä yhteisöihin ja mahdollisuus elää vapaasti ilman pelkoa joutua psyykkisen tai fyysisen kiusaamisen tai väkivallan kohteeksi. Heillä on kykyjä kohdata pelkojaan ja edistää haastavien tilanteiden rakentavaa ratkaisua. Nuoret kokevat Helsingin turvalliseksi paikaksi elää sekä liikkua, ja heille tarjotaan riittävästi suojelua.

Nopeasti muuttuva maailma ja yleinen ilmapiiri yhteiskunnassa, esimerkiksi lisääntynyt ääriajattelu, [vihapuheet](#) ja isot pakolaisvirrat, asettavat nuorille haasteita antaa kaikille tilaa ja luottaa muihin sekä itseensä. [Osa nuorista kertoo](#) omalla asuinalueellansa näkyvän melko tai erittäin paljon syrjäytymistä ja henkistä pahoinvointia. Toistuvina esimerkkeinä asuinalueellaan näkyvästä syrjäytymisestä nuoret mainitsevat erityisesti alkoholismia ja siihen liittyvän häiriökäyttäytymisen, päihteiden väärinkäytön, arkipäivän rasismin, ilkevyyden sekä nuorten ja vanhusten yksinäisyyden.

[Tutkimusten mukaan](#) maahanmuuttajanuoret kokevat enemmän turvattomuutta kuin valtaväestö. Naisilla näkyvään vähemmistöön kuulumisen lisää koettua turvattomuutta niin omalla asuinalueella ja kaupungin keskustassa kuin joukkoliikennevälineissäkin. Erityisen turvattomiksi paikoiksi koetaan puistot, kävelytiet ja metsät. Varsinkin pienituloiset maahanmuuttajat ovat pitkälti keskittyneet asumaan samoille alueille kuin kantaväestön vähävaraisimmat asukkaat. Näillä alueilla kantaväestö kokee turvattomuutta kaksi kertaa yleisemmin kuin muilla alueilla.

Nuorilla on useimmiten vahva alueidentiteetti, ja useimmiten he kokevat [oman asuinalueensa](#) turvalliseksi elää ja liikkua. Tytöt kokevat poikia enemmän turvattomuuden tunnetta liikkessaan asuinalueellaan tai keskustassa, joskin tyttöjenkin turvallisuuskokemus on parantunut tilastojen valossa noin kymmenen prosenttia viimeisten kuuden vuoden aikana. Tyttöjen ja nuorten naisten kokemuksia sävyttävät voimakkaasti seksuaalisen ahdistelun ja väkivallan yleisyys. Miesten keskeisin väkivallan tapahtumaympäristö on katu tai julkinen tila.

"Turvattomuuden tunnetta aiheuttavat julkisilla paikoilla liikkuvat päihtyneet ihmiset ja väkivallan uhka."

Nuoret viettävät ison osan päivästä koulussa, ja hyvän oppimisen edellytyksenä voidaan pitää turvallista kouluympäristöä. Nuorten [koulukiusaamiskokemukset](#) ovat Helsingissä vähentyneet, mutta vuonna 2013 edelleen vajaa kolmannes peruskoululaisista kertoi kokeneensa kiusaamista kuluneen vuoden aikana.

Lähes neljännestä ulkomaalaistaustaista nuorista on kiusattu koulussa kuluneen lukuvuoden aikana kouluterveyskyselyn mukaan. Osuus on selvästi suomalaistaustaisia korkeampi (17 %). Kiusattujen suuren määrän lisäksi on huolestuttavaa, että useiden kohdalla kiusaaminen on jatkuvaa. Ulkomaalaistaustaisista kiusatuista yli viidesosaa on kiusattu useita kertoja viikossa, suomalaistaustaisista alle kymmenesosaa. Kiusaaminen kohdistui eniten ulkomaalaistaustaisiin poikiin, joista 27 prosenttia oli kiusattu lukuvuoden aikana. Poikien kokema kiusaaminen on tyttöjä useammin jatkuvaa. Ulkomaalaistaustaisista useampi myös kertoi osallistuvansa toisten kiusaamiseen.

Yllättävän yleinen kokemus kaikkien koulutusasteiden nuorten keskuudessa on se, että aikuiset eivät riittävän usein puutu koulukiusaamiseen. Peruskoululaisista 67 prosenttia eli 2 905 nuorta koki, että koulun aikuiset eivät ole puuttuneet koulukiusaamiseen. [Monet nuoret kokevat](#) myös, ettei koulukiusaamisesta kärsivä saa riittävästi apua ja että opettajien tulisi rohkeammin puuttua kiusaamiseen. Monesti kiusaamista saatetaan vähätellä "teinien läppäkulttuurina", jolla saattaa kuitenkin olla pitkäkestoisia vaikutuksia kiusattuun nuoreen. Nuorten mielestä kiusaaminen ei yleensä lopu nuhteluun ja jälki-istuntoon, vaan saattaa muuttua muotoaan ja jatkua esimerkiksi verkossa.

"Oma perhe tai kaveripiiri voi olla turvaton tai sitten ei ole lainkaan läheisiä turvaamassa elämää."

"Hyvät sosiaaliset taidot sekä itsestään ja toisista huolehtiminen edistää turvallisuudentunnetta."

Kiireellisen lastensuojelun sijoituksen tarve voi syntyä kun kodin olosuhteet tai puutteet lapsen huolenpidossa vaarantavat välittömästi lapsen tervettä kehitystä ja turvallisuutta tai silloin, kun lapsen huoltajat ovat väliaikaisesti kykenemättömiä hoitamaan lastaan. Lastensuojelun kiireelliset sijoitukset ovat lisääntyneet tasaisesti viimeisten vuosien aikana, mutta määrä [kääntyi laskuun vuonna 2014](#). Silloin kiireellisiä sijoituksia oli 27 prosenttia vähemmän kuin vuotta aikaisemmin.

- Kaksi kolmesta peruskoululaisesta kokee, että aikuiset eivät puutu riittävästi kiusaamiseen.
- Ulkomaalaistaustaiset kokevat muita useammin kiusaamista koulussa, ja kiusaaminen on useammin jatkuvaa
- Kiusaamista saatetaan vähätellä ”teinien läppäkulttuurina”.
- Oma asuinalue koetaan muita alueita turvallisemmaksi elää ja liikkua.
- Maahanmuuttajataustaiset nuoret kokevat enemmän turvattomuutta omalla asuinalueellaan kuin valtaväestö.
- Kiireellisesti sijoitettujen nuorten lukumäärä on kääntynyt laskuun.

”Pitää oppia toimimaan turvattomissa tilanteissa ja tuntea alueet, joilla liikkuu.”

”On tärkeää, että ympärillä on perhe, kavereita ja turvallinen ympäristö.”

”Tarvitaan enemmän turvallisia ja päihteettömiä hengailupaikkoja, kuten nuorisotaloja ja -kahviloita.”

Tunteet ja vuorovaikutus

Nuorilla on kyky tunkea empatiaa, rakkautta, surua, kaipuuta, onnellisuutta, vihaa ja raivostumista. He osaavat ilmaista ja käsitellä tunteita sekä saavat tarvittaessa siihen tukea. Nuoret ymmärtävät tunteiden merkityksen sosiaalisessa kanssakäymisessä ja yhteiskunnassa. Nuorten sosiaalinen identiteetti ja minäkäsitys vahvistuvat, yksinäisyyden kokemukset vähenevät ja nuorten suhde vanhempiinsa on toimiva.

Nuorisobarometrin 2015 Helsingin lisäotoksen perusteella nuorten mielestä perhe, ystäväpiiri ja koulu ovat arvokkaita ja [tärkeitä kiinnittymisen kohteita](#). Pääkaupunkiseudulla ja muissa suurissa kaupungeissa asuville suku merkitsee jonkin verran muualla asuvia vähemmän. Tämä selittyy muuttoliikkeellä. Myöskään harrastusryhmät eivät ole Helsingissä tai pääkaupunkiseudulla aivan niin tärkeä kiinnittymisen kohde kuin muualla Suomessa. Samoin nettiyhteisön merkitys nuorille on pienempi Helsingissä. [Nuorten näkemyksen mukaan](#) kaveriporukat voivat joko lisätä yhteenkuuluvaisuuden tunnetta tai eriyttää. Se kenen kanssa viettää aikaa, vaikuttaa siihen mitä tekee, mitä tavoittelee ja mitä puhuu.

Ystäväpiiri on nuorille erityisen tärkeä. [Yhdeksällä nuorella kymmenestä](#) on yksi tai useampi luottoystävä, jonka kanssa voi keskustella luottamuksellisesti lähes kaikista asioista. Tyttöillä on jonkin verran enemmän läheisiä ystävyysuhteita kuin pojilla, ja tämä kokemus vahvistuu mitä vanhemmaksi nuori kasvaa. Helsinkiin muuttaa paljon opiskelijoita, ja ystävyysuhteiden rakentuminen voi viedä aikaa. [Nuorten kokemuksen](#) mukaan yksinäisyyttä on vaikea myöntää edes omille vanhemmille. Kaverit tarkoittavat nuorten mielestä hyvää seuraa sekä tsemppaamista ja kannustamista tarvittaessa. Nuoret voivat myös tunkea yksinäisyyttä, vaikka heillä olisi päivittäisessä elämässä paljon sosiaalisia kontakteja.

”Kavereiden löytämiseksi pitää oppia sosiaalisia vuorovaikutustaitoja ja saada rohkeutta tutustua uusiin ihmisiin.”

[Nuorten yksinäisyyden](#) voisi olettaa usein olevan kokemuksellista yksinäisyyttä: ympärillä pyörii paljon samanikäisiä ja sosiaalinen media on hallussa, mutta silti ollaan yksin.

[Kouluterveyskyselyn 2015 valtakunnalliset tulokset](#) osoittavat, että ilman läheistä ystävää oleville nuorille

saattaa kasaantua riskitekijöitä, jotka vaikuttavat myöhempään hyvinvointiin ja terveyteen. Vaille luottoystävää olevat nuoret kokevat terveydentilansa huonommaksi ja kärsivät muita useammin kohtalaisesta tai vaikeasta ahdistuneisuudesta. He myös harrastavat vähemmän liikuntaa, ovat useammin ylipainoisia ja kokevat enemmän päivittäistä oireilua kuten väsymystä, päänsärkyä tai ärsyyntyneisyyttä.

[Vanhempien ero](#) koskettaa vuosittain varsin monia helsinkiläisnuoria. Vuorotellen vanhempien luona asuminen on suhteellisen uusi mutta kasvava ilmiö. Arviolta noin joka kymmenes eronneiden perheiden lapsista [asuu vuorotellen](#) molempien vanhempiensa luona. Pojat ovat hieman tyttöjä useammin vuoroasujia. Helsingin eri alueilla sijaitsevien peruskoulujen oppilaista vajaa 15 prosenttia ilmoitti vuoden 2013 kouluterveyskyselyssä asuvansa vuorotellen äidin ja isän kanssa.

Vuoroasuminen oli keskimääräistä yleisempää eteläisessä, keskisessä ja pohjoisessa suurpiirissä, vähäisintä itäisissä kaupunginosissa. Vanhempien erotilanteissa hyvät suhteet molempiin vanhempiin edistävät nuorten tunnetaitoja ja kehitystä.

Koululuokan ilmapiiri ja yhteishenki vaikuttavat koulussa viihtymiseen ja sitä kautta myös oppimiseen sekä hyvinvoinnin kokemuksiin. Tytöt kokevat poikia useammin oppineensa [vuorovaikutustaitoja](#) koulussa. [Oppilaiden viihtyminen yhdessä](#) on lisääntynyt Helsingin peruskouluissa ja toisella asteella. Eniten me-henki on lisääntynyt peruskouluikäisten tyttöjen keskuudessa. Yhdessä viihtyminen on kehittynyt myönteiseen suuntaan kaikilla luokka-asteilla. Keskimäärin kahdeksan oppilasta kymmenestä kokee, että luokan oppilaat viihtyvät hyvin yhdessä. Parantunut luokkahenki kuvaa [tutkimusten](#) mukaan jossain määrin oppilaiden sosiaalisten taitojen parantumista, ja esimerkiksi mielipiteiden ilmaisuun rohkaiseva ilmapiiri saattaa parantaa oppimistuloksia.

- Kaikista 8–9-luokkalaisista 13 prosenttia ja lukiolaisista 11 prosenttia asuu vuorotellen isän ja äidin luona.
- Yhdeksällä kymmenestä on yksi tai useampi luottoystävä.
- Luottoystävän puute on yhteydessä yksinäisyyteen, ahdistuneisuuden tunteisiin ja liikumattomuuteen.
- Yksinäisyyttä on vaikea myöntää.
- Oppilaiden luokkahenki on parantunut.

"Kavereita löytyy koulusta, harrastuksista, muiden kavereiden kautta, vapaa-ajan toiminnoista sekä nuorten toiminnasta."

"Ulkonäöltään, tyyliltään tai kiinnostuksen kohteiltaan poikkeavat jäävät yksinäisiksi."

"Tarvitaan enemmän paikkoja ja toimintoja, joissa nuoret voi tutustua ja hengaila yhdessä."

Aktiivinen kansalaisuus

Nuorilla on moraalisia ja yhteiskunnallisia taitoja sekä kykyjä arjen tilannesidonnaiseen harkintaan ja hallintaan. Nuorilla on valmiuksia toimia luovasti ja tavoitteellisesti toisten hyväksi ja kokemus siitä, että tätä toimintaa tuetaan tarvittaessa. Heillä on kykyjä vaikuttaa itselleen tärkeisiin asioihin. Nuorilla on mahdollisuus kuulua itselleen merkityksellisiin ryhmiin, ja he kokevat toimintansa sekä itsensä arvokkaiksi.

Lähes joka toinen helsinkiläisnuori [mainitsee](#) vaikuttaneensa porukalla jonkin asian puolesta tai jotakin asiaa vastaan, ja vapaaehtoistyötä heistä on tehnyt noin kolmannes. Vastaavasti noin joka kolmas nuori kokee vaikuttavansa asioihin esiintymällä tapahtumissa tai järjestämällä niitä. Verkossa poliittisista asioista keskustelee joka neljäs nuori – miehet hieman useammin kuin naiset, paitsi ikäryhmässä 25–29-vuotiaat.

Taiteen keinoin [kertoi vaikuttaneensa](#) joka neljäs helsinkiläisnuori. Osuus on suuri verrattuna vuoden 2013 valtakunnalliseen nuorisobarometriin, jossa vastaava osuus ilman vuoden aikarajausta oli 16 prosenttia. Naisista 80 prosenttia oli harrastanut eettisesti tai ympäristöystävällisesti valikoivaa ostamista, miehistä 67 prosenttia.

Nuoret eivät ole tietoisia osallistumisen eri väylistä ja prosesseista. Tietämättömyys [on erityisen suurta](#) maahanmuuttajanuorten keskuudessa. Maahanmuuttajanuoret osallistuvat pääasiallisesti vain sellaisiin toimiin, joiden kohderyhmänä ovat maahanmuuttajat.

Asukasosallisuus perinteisen asukasyhdistystoiminnan muodossa ei juuri kiinnosta nuoria. Keskimäärin nuoret pitivät [oman asuinalueensa](#) merkittävimpinä kehittämiskohteina viheralueita, kaupunginosan yleistä viihtyvyyttä, julkisen ympäristöä ja liikuntapaikkoja. Nuoret pitivät asuinalueensa kehittämistä positiivisena asiana ja ovat jossain määrin kiinnostuneita osallistumaan sen kehittämiseen.

Helsingin peruskoululaiset ovat osallistuneet [koulun toiminnan suunnitteluun](#) useammin kuin muut peruskoululaiset pääkaupunkiseudulla ja koko maassa. Lukiolaiset osallistuivat toimintaan yhtä paljon kuin muuallakin maassa sekä muissa pääkaupunkiseudun kunnissa, mutta ammattiin opiskelevilla vaihtelua suhteessa muun maan opiskelijoihin oli enemmän.

[Kouluterveyskyselyn](#) mukaan peruskoulujen oppilaiden osallisuuden kokemukset koulutyön suunnitteluun ja kouluruokailujärjestelyihin ovat kaksinkertaistuneet 2010–2013. Nuorisobarometrin otoksen [nuorimmasta 15–19-vuotiaiden](#) ikäryhmästä joka viides (22 %) oli toiminut oppilaskunnassa. Lukiossa oppilaiden osallisuuskokemukset koulutyön suunnitteluun ovat vähentyneet kahdessa vuodessa, ja selkeää kasvua näkyy ammattioppilaitosten opiskelijoiden osallisuudessa oppilaitoksen sisätilojen suunnitteluun, siistimiseen tai sisustamiseen. Tukioppilas ja tutortoimintaan tytöt osallistuvat selvästi poikia enemmän.

Nuoret pääsevät mukaan toimintojen suunnitteluun ja toteuttamiseen esimerkiksi Annantalon Kulttuurisissit- ja liikuntaviraston FunAction funarit -ryhmissä, asiakasraadeissa osana Respan toimintaa, alueellisesti laajentuvassa [osallistuvan budjetoinnin](#) Ruutibudjetti-tilaisuuksissa ja neuvottelukunnassa sekä kokemusasiantuntijoina eri tilaisuuksissa.

Nuorten aktivismia tutkittaessa on [havaittu](#), että osallistuminen järjestötoimintaan kannustaa osallistumiseen perinteisillä tavoilla, kun taas protestitoiminta saa pikemminkin alkunsa vertaisryhmissä.

Nuorten radikalisoitumisen taustalla voivat olla toimintaan ohjaavan sattuman lisäksi monet erilaiset syyt – esimerkiksi vertaisuuden kokemus. Yhteiskunnallinen

”Yhteisiin asioihin vaikuttaminen, luonnonsuojelu tai toisten hyväksi toimiminen eivät ole tärkeitä mahdollisuuksia.”

”Nuorten toimilla ja mielipiteillä ei ole oikeasti vaikutusta eikä nuorten ääntä kuulla.”

aktivoituminen voi näkyä mielenosoitusten määrässä, verkon keskusteluilmapiirissä tai väkivaltaisten ääriyhmien näkyvyydessä.

Nuorten kiinnostukseen politiikasta [näyttää](#) vaikuttavan se, kuinka usein heidän kotonaan keskustellaan poliittisyhteiskunnallisista asioista, ja vanhemmilla on havaittu olevan keskeinen rooli lastensa poliittisessa sosiaalistumisessa niin asenteiden kuin käyttäytymisenkin tasolla.

- Puolet nuorista vaikuttaa porukalla jonkun asian puolesta tai jotain asiaa vastaan. Yksilötasolla vaikutetaan eniten ostopäätöksillä ja verkossa.
- Taiteen keinoin kertoo vaikuttaneensa joka neljäs nuori.
- Perheellä on suuri vaikutus nuorten poliittiseen toimintaan, asenteisiin ja aktiivisuuteen.
- Maahanmuuttajataustaiset nuoret vaikuttavat osallistuvan pääasiallisesti vain sellaisiin toimiin, joiden kohderyhmänä ovat maahanmuuttajat.

”Ujat ja hiljaisemmat tarvitsevat erityistä rohkaisua vaikuttamistoimintaan osallistumiseen.”

”Vaikuttaa voi liittymällä vaikka järjestöihin tai vaikuttamisryhmiin.”

Yhdenvertaisuus

Nuoren itsemäärättelyä sekä jokaisen ihmisarvoa kunnioitetaan ja yhteiskunnallista oikeudenmukaisuutta tuetaan. Nuori kokee itsensä pystyväksi toimijaksi ja näkee muiden ainutkertaisuuden sekä ihmisarvon. Nuoret elävät ihmisarvoista elämää, jossa ei syrjitä iän, etnisen alkuperän, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden, seksuaalisen suuntautumisen tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella.

Suomalaisen yhteiskunnan tasapuolisuus ja yhdenvertaisuus -tavoitteesta huolimatta nuorten arki sekä kokemukset ja tulkinnat siitä jakautuvat monin tavoin. Väestötasolla kyse on yhtäläisistä mahdollisuuksista, ja toisaalta taas kyse on kokemuksesta hyvinvoinnin eriarvoisesta jakautumisesta. Näkökulmina yhdenvertaisuuteen nousevat esille niin nuorten puheessa kuin tutkimuksessakin nuorten oikeus tietoon ja tiedon saavutettavuus sekä syrjinnän ja ulkopuolisuuden kokemukset.

[Nuorisobarometrin 2014](#) mukaan nuorten kokemus johonkin vähemmistöön kuulumisesta (esimerkiksi sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöt, maahanmuuttaja-taustaisuus) on yhteydessä syrjintäkokemuksiin. Toisin sanoen vähemmistöasema altistaa lapsia ja nuoria väkivallan sekä syrjinnän kokemuksille.

Ainakin joissain tilanteissa nuoriin kohdistuvaa syrjintää oli viimeisen vuoden aikana havainnut 85 prosenttia nuorista, ja vastaavasti nuorista noin neljännes ilmoitti kokeneensa syrjintää viimeisen vuoden aikana. Pojista 5 prosenttia ja tytöistä peräti 18 prosenttia koki tulleen syrjityksi sukupuolensa perusteella.

[Etnisen taustansa](#) perusteella erottuvilla nuorilla esiintyi muita enemmän turvattomuuskokemuksia. Erityisesti nuoret maahanmuuttajataustaiset naiset kokivat turvattomuutta muita useammin. Busseissa maahanmuuttajataustaiset nuoret naiset kokevat itsensä turvattomaksi kaksi kertaa niin yleisesti kuin kantäväestöön kuuluvat.

Vamoksen työntekijät [ovat havainneet](#), että suurin osa asiakkaana olevista nuorista kärsii arvottomuuden tunteesta. Monella heistä ei ole ollut oman kokemuksensa mukaan merkityksellistä roolia yhteiskunnassa tai edes omassa lähipiirissään. Vamoksen työntekijöiden kokemuksen mukaan ennen kuin nuoret kykenevät sitoutumaan omaa hyvinvointiaan edistäviin tavoitteisiin, heidän täytyy ensin kyetä arvostamaan itseään.

Nuorten itsemäärittelyoikeutta ja omanarvon tunnetta [rikkoo](#) kokemus seksuaalisesta häirinnästä. Lähes puolet peruskoulua tai ammattioppilaitosta käyvistä tytöistä on kokenut seksuaalista häirintää. Lukiolaistytöistä samoja kokemuksia on 40 prosentilla. Seksuaalisuutta loukkaavaa nimittelyä on kokenut kolmasosa pojista. Lukiolaisten kokoaman tiedon perusteella häirintää koettiin eniten vapaa-ajalla ja eritoten [julkisen liikenteen välineissä](#), joissa häirintää ilmoitti kokeneensa jopa 62 prosenttia vastaajista.

Koulutukseen osallistuvuus kertoo nuorten yhdenvertaisista mahdollisuuksista tulevaisuudessa. Tällä hetkellä koulutusalat ja -asteet ovat melko eriytyneitä sukupuolen ja kielen mukaan. Esimerkiksi [peruskoulun 9. luokan päättäneistä](#) kotimaankielisistä nuorista siirtyi tutkintoon johtavaan koulutukseen 91 prosenttia, muun kielisistä vain 74 prosenttia. [Helsinkiläisistä 20-24-vuotiaista](#) naisista 48 prosenttia opiskelee korkea-asteella, miehistä vain 40 prosenttia. Ruotsinkielisistä 20-24-vuotiaista 70 prosenttia opiskelee korkea-asteella, suomenkielisistä 45 prosenttia ja muun kielisistä 27 prosenttia.

*"Syrjivä asenneilmapiiri
ja ennakkoluulot saattavat
välittyä omilta vanhemmilta."*

*"Syrjintää, häirintää ja
epäasiallista kohtelua näkyy
melkein pä kaikkialla julkisissa
paikoissa."*

Nuorten koulutukseen osallistuvuudessa on myös alueellisia eroja, vaikka ne viime vuosina ovatkin kaventuneet. [Ammatilliseen koulutukseen](#) osallistuvien 16–18-vuotiaiden osuus vaihtelee peruspiireittäin 8 prosentista 42 prosenttiin ja vastaavasti [lukiossa opiskelevien](#) 32 prosentista 82 prosenttiin. Joillain alueilla [tutkintoon johtavan koulutuksen ulkopuolella](#) on neljännes 16–18-vuotiaista, toisilla taas alle 5 prosenttia.

- Nuorista noin neljännes ilmoitti kokeneensa syrjintää viimeisen vuoden aikana.
- Puolet peruskoulua tai ammattioppilaitosta käyvistä tytöistä on kokenut seksuaalista häirintää, lukiolaistytöistä 40 prosenttia. Seksuaalisuutta loukkaavaa nimittelyä on kokenut kolmasosa pojista.

"Toisia kohtaan pitää olla suvaitsevaisempi, ennakkoluulottomampi ja avoimempi. Pitää olla myös rohkeutta itse puuttua syrjintään."

"Maahanmuuttajat kokevat rasismia, seksuaalivähemmistöjä syrjintään ja massasta poikkeavat nuoret jäävät helposti yksin ilman ystäviä."

Luonto ja kestävä kehitys

Nuorilla on mahdollisuus olla luonnossa ja kokea luonnon moninaisuus. Kestävät elämäntavat ovat luonteva osa nuorten arkea. Nuoret ovat tietoisia kestävän kehityksen globaalista merkityksestä. He ymmärtävät mitä luonnon monimuotoisuus tarkoittaa ja miten talous sekä kulutustavat kytkeytyvät siihen.

Taloudellisesti heikkona aikana ympäristöasiat uhkaavat jäädä taustalle, ja myös nuorten asenteet ympäristöä kohtaan saattavat olla kovenemassa. Nuorten ympäristöasenteista ja -käyttäytymisestä ei ole kuitenkaan ajantasaista tietoa, sillä viimeisin kaupungin tekemä [tutkimus](#) aiheesta on vuodelta 2011.

Voi olla myös, että ympäristöystävällisestä käyttäytymisestä kuten jätteiden lajittelusta ja kierrättämisestä sekä ympäristöystävällisistä [kulutustottumuksista](#) on tullut arkipäivää, eikä niitä erikseen mielletä enää ympäristömyönteiseksi toiminnaksi.

18–29-vuotiaat ovat ahkerimpia [julkisen liikenteen käyttäjiä](#) Helsingissä, sillä lähes puolet heistä liikkuu julkisella liikenteellä. Kolme neljäsosaa nuorista vaikuttaa [ostopäätöksillään](#) lähiympäristöönsä ja yhteiskuntaan. Ostopäätöksillä pyrkivät vaikuttamaan etenkin yli 20-vuotiaat nuoret sekä naiset.

Koulujen toiminnassa kestävä kehitys on jo yleistä. Helsinkiläisistä toisen asteen kouluista puolet on mukana jossain [kestävän kehityksen](#) ohjelmassa, peruskouluista runsas kymmenesosa.

Nuorilta kerätyn tiedon mukaan [luonto](#) koetaan melko vieraaksi, eikä tiedetä mitä siellä voisi tehdä. Nuorten mielestä luontokokemusten ei aina tarvitse olla extremeä. Kaupunkiluonto ja lähimetsät tarjoavat mahdollisuuden luontokokemuksiin. Nuoret haluaisivat, että luontoon olisi helppo mennä, sinne jopa vietäisiin ja että siellä olisi järjestettyä toimintaa. Luonnossa liikkuminen on syrjäytymisuhan alla oleville nuorille usein helpompaa kuin uskaltautua harrastamaan kuntosalille tai ohjattuun liikuntatoimintaan.

- 18–29-vuotiaat ovat ahkerimpia julkisen liikenteen käyttäjiä Helsingissä, lähes puolet heistä liikkuu julkisella liikenteellä.
- Kolme neljästä nuoresta vaikuttaa ostopäätöksillään lähiympäristöönsä ja yhteiskuntaan.

"Luonnossa hengailu on epäkiinnostavaa ja tylsää."

"Tarvitaan tietoa mielenkiintoisista paikoista luonnossa ja järjestettyä toimintaa siellä."

Nuorten hyvinvointikertomus

www.nuortenhyvinvointikertomus.fi

Nuorten hyvinvoinnin tietokanta

www.aluesarjat.fi/Nuortenhyvinvointi

Nuorten kokemustiedon työkirja

<http://nuortenkokemustieto.munstadi.fi/>

TIEDUSTELUT

Stina Högnabba, p. 09 310 42525

etunimi.sukunimi@hel.fi

Pirjo Mattila p. 09 310 89122

etunimi.sukunimi@hel.fi

VALOKUVAT

Aleksi Poutanen, Jonna Pennanen

KUVIOT JA TAITTO

Lotta Haglund

KANSI

Tarja Sundström-Alku

JULKAISIJA

Helsingin kaupungin tietokeskus

PL 5500 (Siltasaarekatu 18-20 A)

00099 Helsingin kaupunki

PUHELIN

09 310 1612

INTERNET

[**WWW.HELF.I/TIETOKESKUS/**](http://WWW.HELF.I/TIETOKESKUS/)